

Mircea Dinutz

ÎN DANSUL NEBUN AL STRĂLUCIRILOR VREMELNICE

Oare chiar ne mai pasă de valorile noastre?! Și, în general, mai avem conștiința că aparținem unei dimensiuni axiologice, unui sistem coerent de valori, că venim de undeva și că putem distinge – măcar – valoarea de nonvaloare?! Respirăm toxine, cu sau fără voia noastră, de cum ne trezim și deschidem aparatele de radio sau televizoarele, răsfoim presa cotidiană, ferească Dumnezeu să o mai și aprofundăm!! Nu prea știm ce lungime au picioarele Minciunii (de n-o fi vreun top-model), dar știm că ea se lasă bine digerat de presă (scrisă sau audio-vizuală)... Așa de bine că, uneori, cu greu o mai poți deosebi de adevăr!

Nociv-(ă) cu adevărat, de-a dreptul nimicitor-(oare) nu este minciuna pe care o condamnăm cu toții, „*uniți în cuget și-n simțiri*”, ci adevărul amestecat cu minciuna până la indistinție, într-un melanj aromitor și adormitor pentru cei mai mulți, neliniștitor sau chiar dezgustător pentru un număr din ce în ce mai restrâns dintre semenii noștri. Intelectualul adevărat, bine calibrat, a ajuns o insulă înconjurată de singurătate și, mai ales, agresată de valorile amenințătoare ale stupidității, abjecției și vulgarității, asociate unui înfricoșător vid sufletesc și moral (cum altfel?), ceea ce e mult mai grav decât *incompetența generalizată* despre care vorbea Augustin Buzura în editorialul său din „Cultura” (nr.37/18 septembrie 2008) și care poate fi mai mult o „*promisiune*” decât o realitate curentă. Vreau, pur și simplu, să spun că sunt un optimist: se poate și mult mai rău.

Ne orbesc luminile Occidentului și, ca în atâtea alte rânduri, nu întotdeauna luăm ceea ce ne trebuie, ceea ce ne-ar întregi cu adevărat ființa (europeană, de ce nu?) și se „*altoiește*” optim pe alcătuirea noastră etnică și spirituală. Ignorarea, mai grav chiar, terfelirea specificului etnic, atrofierea sentimentului patriotic (cu deosebire, la promoțiile născute după 1989), diluarea progresivă a valorilor tradiționale nu pot avea drept efect-(e) decât vidarea de spirit, îngenuncherea demnității naționale.

„*Homo novus*” nu mai are repere morale stabile, nu mai crede cu adevărat decât în prosperitatea materială, se delectează la televizor cu jalnicele caricaturi ale umorului românesc, cu *show-uri* la limita de jos a decenței și justificate pretenții de capodopere ale prostului gust.

Ce face școala în atari condiții? Nu mare lucru, în ciuda reformei declarate și susținute pe toate vocile de aproape două decenii. Dă informații, asta e adevărat. Unele – să recunoaștem – cu desăvârșire inutile, chiar dacă – sau mai ales – le raportăm la realitatea socială. Abundă în informații, instruieste, dar într-o măsură mult mai modestă școala formează... caractere! Dintr-o

extremă am căzut în cealaltă: formăm niște tineri „perfect adaptabili” lumii în care trăim, superficiali, zgomotoși, teribili și teribilisti, competitivi și responsabili (de binele personal), încrezători în puterile lor (cu o cotă minimă recunoscută hazardului), cu punțile retezate spre trecut, tradiție și transcendență, nu de puține ori irascibili și pleziristi .

Nu toți, e adevărat. Ar fi mult prea trist. Celor mai mulți (însă) le lipsește dimensiunea estetică, simțul valorilor autentice, exercițiul moral superior. Mă îndoiesc a fi numai vina lor. Unde s-ar putea forma altfel, când sunt bombardati, ritmic și necruțator, de kitschuri, înconjurați de impostură, atrași de luminile înșelătoare ale unei lumi ce-și arată ostentativ nurii, proiectând imaginea unui „paradis” întors pe dos!

Cui convine amestecul, la fel de indigerabil, între valoare și nonvaloare? Toți, mai bine zis toți cei care au posibilități materiale și doresc acest lucru, pot deveni studenți, licențiați, masteranzi, ba chiar și doctori, de ce nu? Realitatea e mai năucitoare decât orice imaginație: cu sau fără potente intelectuale, cu sau fără diligență în pregătirea de specialitate, cu sau fără o motivație civică și morală, *oricine poate deveni orice!* «*Toți avem o diplomă (ba chiar mai multe), deci suntem egali*». **Până nu** vom scăpa de această mistică a cartoanelor acumulate, într-un sistem corupt și vulnerabil ca al nostru, nu are cum să fie bine!

Desființarea concursurilor, a competițiilor oneste care să ceară – din start – valorile de nonvalori, în multe dintre facultățile din țară, va avea efecte catastrofice, pe termen lung, pentru România. Cui convine această situație? Mă tem că e o interogație ce-și conține răspunsul.

Ce (mai) poate face cultura? Ar avea sorți de izbândă dacă am putea delimita corect granițele între cultura majoră, cultura minoră și subcultură. Am cunoscut mulți oameni, ce nu-și atribuie neapărat calitatea de intelectual (iată un concept niciodată lămurit pe deplin), dar care resping, în virtutea bunului simț, manelele și, în general, muzica hibridată monstruos (lăutărească, folclorică, orientală). Nu sunt (însă) capabili să-și motiveze opțiunile, consecință a unei intuiții arbitrare, fără acces la sensul spiritual prezent în forma operei de artă (în accepție hegeliană).

Ce (mai) poate face cultura în condițiile în care cel puțin 80 la sută din producția editorială curentă (mă refer strict la literatură) este mediocră, sub-mediocră și sub... orice critică? Scriitorii se citesc între ei, criticii citesc ce apucă sau după cum bat interesele, iar cititorii de calitate

se împruținează pe zi ce trece, revistele de profil cultural abia supraviețuiesc, în timp ce bietul scriitor (presupunând că e unul adevărat) este fericit că-și scoate cărțile, darmite să aibă oarece profit de pe urma lor! Asta ar fi culmea...

Ce (mai) poate face cultura atunci când fariseii, farsorii, idoli falsi, protagoniștii rasați ai imbecilității fudule, acoperă abuziv ecranele televizoarelor, ne infestază urechile cu discursurile lor îngăilate, când nu mai e nici loc, nici timp decât pentru bani, valori materiale, pentru Adrian Copilul Minune, Daniela Gyorfii și frații Becali?

Recunosc, sunt un îndrăgostit al spectacolului sportiv (de calitate), dar n-aș spune același lucru despre actori, întru totul dezagreabili dincolo de strălucirile vremelnice ale rampei. Cu ceva ani în urmă, două mari campioane ale atletismului se porcăiau în fața camerelor de luat vederi, punându-se în ipostaze jalnice ce umbreau meritele lor incontestabile în plan sportiv. Ca să nu mai vorbim de modul suburban, în afara unei minime morale, în care se încontrează jucătorii, antrenorii și conducătorii

de cluburi din fotbalul românesc. Orbiți de câștigul bănesc, lipsiți de un elementar fair-play, în ciuda declarațiilor răsunătoare, de ce ne-am mira?! Cel mai adesea, întâlnim un vocabular primitiv, o gândire săracă și o eminentă lipsă de caracter – aproape o regulă!

N-am să înțeleg niciodată de ce ghetete, tricoul sau șortul unui fotbalist valorează – într-un spectacol regizat cu surle și trâmbițe – zeci de mii de dolari.

N-am auzit și nici nu pot să-mi imaginez ceva similar în cazul unui mare om de știință, muzician, scriitor sau plastician. Tot așa cum n-am să înțeleg niciodată cum poți să declari – cu iresponsabilitate – un jucător de fotbal (important, fără îndoială) *geniu și genial*, să-și amintești cu pioșenie, cel puțin o dată pe an, de moartea unui alt mare fotbalist (Dobrin, nimic rău în asta), în timp ce mari oameni de spirit să alunece irevocabil în uitare la câteva zile după dispariția lui fizică. Oare chiar ne mai pasă de valorile noastre culturale? Sau *kitschul* s-a întronat pustiitor anunțând moartea spiritului?